

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26.02.1993, sp. zn. 3 Cao 36/93, ECLI:CZ:VSPH:1993:3.CAO.36.1993.1

Číslo: 1/1995

Právní věta: Jestliže u poživatelky starobního důchodu přesahoval tento důchod ke dni vzniku nároku na vdovský důchod nejvyšší přípustnou výměru úhrnu vyplácených důchodů (§ 56 odst. 3 zákona č. 100/1988 Sb.), potom se vdovský důchod nevyplácí. Přitom se berou v úvahu částky zvýšení důchodu, k němuž došlo podle ustanovení zákonů č. 46/1991 Sb. a č. 246/1991 Sb. Výjimku z toho, že se tato zvýšení slučují s důchodem, k němuž náležejí, a tvoří s ním nadále jeden celek, zákon neumožňuje.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 26.02.1993

Spisová značka: 3 Cao 36/93

Číslo rozhodnutí: 1

Číslo sešitu: 1-2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Důchod

Předpisy: 100/1988 Sb. § 56 ods. 3

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Česká správa sociálního zabezpečení svým rozhodnutím z 30.7.1992 přiznala navrhovatelce od 10. 3. 1992 vdovský důchod podle ustanovení § 46 zákona č. 100/1988 Sb. v částce 896 Kč měsíčně s tím, že nadále jí náleží starobní důchod v částce 3024 Kč měsíčně. Dále rozhodla o tom, že vdovský důchod se navrhovatelce podle ustanovení § 56 odst. 3 zákona č. 100/1988 Sb. nevyplácí.

V opravném prostředku navrhovatelka namítala, že o žádosti o vdovský důchod nebylo rozhodnuto správně, protože podle jejího názoru úhrn důchodů starobního a vdovského má činit 2900 Kč měsíčně a teprve nad tuto hranici náleží valorizace důchodů.

Městský soud v Praze opravnému prostředku vyhověl a přezkoumávané rozhodnutí zrušil. Vycházel přitom z výpovědi navrhovatelky, slyšené jako účastnice řízení k důkazu, z vyjádření České správy sociálního zabezpečení a z obsahu dávkového spisu navrhovatelky. Zjistil, že navrhovatelce byl starobní důchod přiznán od 1. 12. 1990 v částce 2698 Kč. Po vzniku nároku na starobní důchod již navrhovatelka nepracovala a do důchodu odcházela při dosažení zákonné věkové hranice. Od března 1991 byl navrhovatelčin starobní důchod zvýšen o 8 %, tedy o částku 216 Kč na celkových 2914 Kč, a od 1. 7. 1991 pak byl starobní důchod zvýšen o 110 Kč na částku 3024 Kč měsíčně. Navrhovatelka ovdověla 10. 3. 1992. Vdovský důchod jí nebyl přiznán, protože svým vlastním starobním důchodem,

zvýšeným valorizacemi, překročila hranici stropu 2900 Kč. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení, pokud jím nebyl navrhovatelce vůbec přiznán vdovský důchod ve smyslu ustanovení § 56 odst. 3 zákona č. 100/1988 Sb., není správné. Vyslovil názor, že je sice správné, že souběh starobního a vdovského důchodu podléhá podle zákona určitým maximálním hranicím, a v případě navrhovatelky, která pracovala v zaměstnání II. pracovní kategorie, to byla hranice 2900 Kč ve smyslu ustanovení § 55 a § 56 odst. 2 písm. c) zákona č. 100/1988 Sb. Soudu prvního stupně se však jevilo nespravedlivým, že této hranice dosáhla navrhovatelka pouze postupnými valorizacemi, které mají vyrovnávat životní úroveň důchodců a jejichž účelem nemá být omezení, jež se projevilo např. v případě navrhovatelky tím, že kvůli valorizaci již nezbyl žádný prostor pro přiznání alespoň určité částky jejího vdovského důchodu do hranice 2900 Kč měsíčně. Soud prvního stupně byl proto toho názoru, že i když podle jednoho hlediska se valorizační částky stávají součástí dosavadního důchodu z hlediska jeho výše, neměly by být brány v úvahu za situace, kdy dochází k souběhu dvou důchodů, a pro tento případ by měly být před vyměřením konečné částky v souběhu odečteny. Soud prvního stupně tak dospěl k závěru, že v případě výpočtu souběhu důchodu starobního a vdovského by nemělo být přihlédnuto k předchozí valorizaci starobního důchodu.

V odvolání proti tomuto rozhodnutí Česká správa sociálního zabezpečení poukazovala na ustanovení § 1 odst. 3 zákona č. 246/1991 Sb. a § 5 zákona č. 46/1991 Sb., podle nichž se při souběhu nároků na více důchodů posuzuje nárok na zvýšení u každého důchodu samostatně. Zvýšení se slučuje s důchodem, k němuž náleží, a tvoří s ním nadále jeden celek. Je tedy rozhodnutí soudu prvního stupně v rozporu s těmito právními předpisy, když ukládá již náležící valorizaci starobního důchodu odečíst, rozhodnout o vdovském důchodu a poté opět o částce zvýšení. Navrhovala proto zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Vrchní soud v Praze svým rozsudkem změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že se rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení potvrzuje. Náhrada nákladů řízení před soudy obou stupňů nebyla žádnému z účastníků řízení přiznána.

Z odůvodnění:

Soud prvního stupně zjistil sice skutkový stav správně a ani odvolací soud nemusel v odvolacím řízení tento skutkový stav doplňovat, takže nedoznal změny, avšak soud prvního stupně z něj nevyvodil správné právní závěry a jeho rozhodnutí neodpovídá zákonným předpisům, podle kterých je třeba postupovat.

Je nesporné, že navrhovatelka je od 1.12.1990 poživatelkou starobního důchodu, který jí byl přiznán rozhodnutím ze dne 13.12.1990 ve výši 2698 Kč, a to jako pracujícímu v zaměstnání II. pracovní kategorie. Na základě zákona č. 46/1991 Sb. jí byl starobní důchod zvýšen na částku 2914 Kč a podle zákona č. 246/1991 Sb. došlo k dalšímu zvýšení na 3024 Kč.

Po úmrtí manžela dne 10. 3. 1992, který byl rovněž starobní důchodce, navrhovatelce vznikl podle ustanovení § 45 a násl. zákona č. 100/1988 Sb. nárok na vdovský důchod. U navrhovatelky jsou tedy splněny současně podmínky nároku na starobní a vdovský důchod podle ustanovení § 56 odst. 1 citovaného zákona. Nejvyšší výměra úhrnu těchto důchodů pak činí v navrhovatelčině případě podle ustanovení § 56 odst. 2 písm. c) tohoto zákona částku 2900 Kč měsíčně. Podle ustanovení § 56 odst. 3 téhož zákona, přesahuje-li úhrn důchodů uvedenou přípustnou výměru, vdovský důchod se sníží nebo nevyplácí.

Navrhovatelčin starobní důchod sám o sobě již přesahuje uvedenou přípustnou hranici, takže vdovský důchod nelze vyplácet.

Jak již bylo uvedeno, ke zvýšení navrhovatelčina starobního důchodu došlo podle zákona č. 46/1991 Sb. a zákona č. 246/1991 Sb. Podle ustanovení § 5 odst. 3 zákona č. 46/1991 Sb. a § 1 odst. 3 zákona č. 246/1991 Sb. se zvýšení slučuje s důchodem, k němuž náleží, a tvoří s ním nadále jeden celek. Výjimku z tohoto ustanovení zákon nezná. Soud prvního stupně proto pochybil, jestliže dospěl k názoru, že by valorizační částky neměly být před vyměřením konečné částky úhrnu důchodů brány v úvahu. Naopak na tyto částky, o něž byl starobní důchod ze zákona zvýšen, je třeba hledět jako na nedílnou součást důchodu, z něhož se pak při rozhodování o výplatě při souběhu nároků na důchody vychází.

Za situace, kdy navrhovatelčin starobní důchod činil skutečně ke dni vzniku nároku na vdovský důchod 3024 Kč, takže přesahoval nejvyšší přípustnou výměru úhrnu vyplácených důchodů, postupovala tedy České správa sociálního zabezpečení správně podle ustanovení § 56 odst. 3 zákona č. 100/1988 Sb., když rozhodla, že vdovský důchod se navrhovatelce nevyplácí.

Odvolacímu soudu proto nezbylo, než aby při nezměněném skutkovém základu změnil podle ustanovení § 220 odst. 1, § 250f a § 250 l odst. 2 o. s. ř. napadený rozsudek soudu prvního stupně tak, že přezkoumávané rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení podle ustanovení § 250q odst. 2 o. s. ř. potvrdil.

Podle ustanovení § 224 odst. 2 o. s. ř. rozhodoval odvolací soud znovu i o nákladech řízení před soudem prvního stupně. Navrhovatelce nebyla přiznána náhrada nákladů, neboť neměla v tomto řízení úspěch, a odpůrce nemá na náhradu nákladů nárok ze zákona, což platí i o nákladech řízení odvolacího (§ 224 odst. 1, § 250k odst. 1, § 250 l odst. 2 o. s. ř., § 125 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb.).